

ЗАКОН

О УБЛАЖАВАЊУ ПОСЛЕДИЦА ЕНЕРГЕТСКЕ КРИЗЕ И РАСТА ТРОШКОВА ЖИВОТА ПОЈЕДИНИМ КАТЕГОРИЈАМА СТАНОВНИШТВА КРОЗ ЈЕДНОКРАТНУ ФИНАНСИЈСКУ ПОДРШКУ И ЈЕДНОКРАТНУ НОВЧАНУ НАКНАДУ

Члан 1.

Овим законом уређују се услови за исплату једнократне финансијске подршке ради ублажавања последица енергетске кризе и раста трошкова живота појединим категоријама становништва (у даљем тексту: једнократна финансијска подршка), висина једнократне финансијске подршке, категорије становништва којима се исплаћује једнократна финансијска подршка, начин и поступак за исплату једнократне финансијске подршке, услови за исплату једнократне новчане накнаде ради ублажавања последица енергетске кризе и раста трошкова живота појединим категоријама становништва (у даљем тексту: једнократна новчана накнада), висина једнократне новчане накнаде, сачињавање и вођење Привременог регистра лица којима се исплаћује једнократна новчана накнада (у даљем тексту: Привремени регистар), категорије становништва којима се исплаћује једнократна новчана накнада, начин и поступак за исплату једнократне новчане накнаде, као и друга питања која су од значаја за добијање једнократне финансијске подршке и једнократне новчане накнаде.

Члан 2.

Једнократна финансијска подршка, у складу са овим законом, исплаћује се лицима која припадају следећим категоријама становништва:

1) лицима која су остварила право на старосну, превремену старосну, инвалидску и породичну пензију, лицима која су остварила право по основу II и III категорије инвалидности, односно преостале радне способности у складу са чл. 223. и 225. Закона о пензијском и инвалидском осигурању („Службени гласник РС”, бр. 34/03, 64/04 – УС, 84/04 – др. закон, 85/05, 101/05 – др. закон, 63/06 – УС, 5/09, 107/09, 30/10 – др. закон, 101/10, 93/12, 62/13, 108/13, 75/14, 142/14, 73/18, 46/19 – УС, 86/19, 62/21, 125/22, 138/22, 76/23 и 94/24), као и инвалидној деци – корисницима привремене накнаде код Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање, у складу са законом којим се уређује пензијско и инвалидско осигурање, а којима се исплата врши на територији Републике Србије и која имају право на исплату пензије за месец август 2026. године (у даљем тексту: корисници права из пензијског и инвалидског осигурања);

2) родитељима, односно старатељима који остварују право на дечији додаток сагласно члану 26. Закона о финансијској подршци породици са децом („Службени гласник РС”, бр. 113/17, 50/18, 46/21 – УС, 51/21 – УС, 53/21 – УС, 66/21, 130/21, 43/23 – УС, 62/23, 11/24 – УС и 79/24), са пребивалиштем на територији Републике Србије, који се дана 25. августа 2026. године налазе у службеној евиденцији органа јавне управе (у даљем тексту: корисници дечијег додатка);

3) лицима која су носиоци права на новчану социјалну помоћ у складу са законом којим се уређује социјална заштита, са пребивалиштем на територији Републике Србије, која се дана 25. августа 2026. године налазе у

службеној евиденцији органа јавне управе (у даљем тексту: носиоци права на новчану социјалну помоћ);

4) лицима која остварују право на борацки додатак сагласно члану 86. Закона о правима бораца, војних инвалида, цивилних инвалида рата и чланова њихових породица („Службени гласник РС”, број 18/20), са пребивалиштем на територији Републике Србије, а која се дана 25. августа 2026. године налазе у јединственој матичној евиденцији корисника борацко-инвалидске заштите (у даљем тексту: корисници борацког додатка);

5) лицима из чл. 5. и 6. Закона о правима бораца, војних инвалида, цивилних инвалида рата и чланова њихових породица која нису обухваћена чланом 8. Закона о правима бораца, војних инвалида, цивилних инвалида рата и чланова њихових породица и која не остварују права из тачке 4) овог члана, а која се дана 25. августа 2026. године налазе у јединственој матичној евиденцији корисника борацко-инвалидске заштите (у даљем тексту: борци).

Једнократна новчана накнада исплаћује се лицима која се пријаве за уплату једнократне новчане накнаде у складу са овим законом, која поседују важећу личну карту и која на дан ступања на снагу овог закона:

1) немају статус носиоца права у складу са Законом о праву на бесплатне акције и новчану накнаду коју грађани остварују у поступку приватизације („Службени гласник РС”, бр. 123/07, 30/10, 115/14, 112/15 и 19/25);

2) имају навршених 18 година живота;

3) држављани су Републике Србије;

4) имају пребивалиште на територији Републике Србије у складу са законом којим се уређују пребивалиште и боравиште грађана.

Изузетно од става 2. овог члана, корисницима права из пензијског и инвалидског осигурања, носиоцима права на новчану социјалну помоћ, корисницима новчане социјалне помоћи у складу са законом којим се уређује социјална заштита и лицима у заводу за извршење кривичних санкција која испуњавају услове из става 2. тач. 1)–4) овог члана једнократна новчана накнада исплаћује се без подношења пријаве за исплату једнократне новчане накнаде.

Лице у заводу за извршење кривичних санкција из става 3. овог члана је, у смислу овог закона, физичко лице над којим се на дан ступања на снагу овог закона спроводи мера притвора, казна затвора или друга кривична санкција у заводу за извршење кривичних санкција у складу са законом којим се уређује извршење кривичних санкција.

Члан 3.

Једнократна финансијска подршка представља једнократно новчано давање које се у складу са овим законом исплаћује корисницима права из пензијског и инвалидског осигурања, корисницима дечијег додатка, носиоцима права на новчану социјалну помоћ, корисницима борацког додатка и борцима.

Корисницима права из пензијског и инвалидског осигурања из члана 2. став 1. тачка 1) овог закона једнократна финансијска подршка исплаћује се у износу од:

1) 35.000,00 динара, за лица чија висина пензије за август 2026. године износи до 31.092,11 динара;

2) 27.500,00 динара, за лица чија висина пензије за август 2026. године износи од 31.092,12 до 56.822,00 динара;

3) 20.000,00 динара, за лица чија висина пензије за август 2026. године износи више од 56.822,00 динара.

Једнократна финансијска подршка за лица из члана 2. став 1. тачка 2) овог закона износи 25.000,00 динара по детету за које се остварује право на дечији додаток.

Једнократна финансијска подршка за лица из члана 2. став 1. тачка 3) овог закона износи 25.000,00 динара.

Једнократна финансијска подршка за лица из члана 2. став 1. тачка 4) овог закона износи 25.000,00 динара.

Једнократна финансијска подршка за лица из члана 2. став 1. тачка 5) овог закона износи 10.000,00 динара.

Члан 4.

Ако лице којем се исплаћује једнократна финансијска подршка испуњава критеријуме да се распореди у више од једне категорије из члана 2. став 1 тач. 1)–5) овог закона, једнократна финансијска подршка из члана 3. овог закона исплаћује се у висини која је предвиђена за ону категорију за коју је износ једнократне финансијске подршке највиши.

Ако лице којем се исплаћује једнократна финансијска подршка испуњава критеријуме да се распореди у више категорија за које је износ једнократне финансијске подршке исти, то лице се распоређује у одговарајућу категорију према следећем редоследу:

- 1) корисник дечијег додатка из члана 2. став 1. тачка 2) овог закона који остварује право на дечији додаток за једно дете;
- 2) носилац права на новчану социјалну помоћ из члана 2. став 1. тачка 3) овог закона;
- 3) корисник борачког додатка из члана 2. став 1. тачка 4) овог закона.

Члан 5.

Једнократну финансијску подршку из члана 3. став 2. овог закона исплаћује Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање на исти начин као што се врши исплата пензија, а средства се обезбеђују финансијским планом.

Средства из става 1. овог члана обухватају исплату једнократне финансијске подршке и трошкове за исплату на кућну адресу који обухватају и трошкове поштарине „Пошта Србије” д.о.о. у висини утврђеној ценовником који важи за пензије и новчане накнаде по основу права из пензијског и инвалидског осигурања које се исплаћују на кућне адресе корисника права.

Једнократну финансијску подршку из члана 3. ст. 3–6. овог закона исплаћује Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања.

Члан 6.

Једнократна новчана накнада је накнада коју Република Србија – Министарство финансија преко Управе за трезор исплаћује, у складу са овим законом, примаоцу једнократне новчане накнаде из члана 2. ст. 2. и 3. овог закона у износу од 6.000,00 динара.

Члан 7.

Ради уплате једнократне новчане накнаде Министарство финансија сачињава и води Привремени регистар.

Привремени регистар из става 1. овог члана садржи следеће податке:

1) податке које подносилац пријаве доставља Министарству финансија:

(1) јединствени матични број грађана,

(2) регистарски број важеће личне карте;

2) податке о кориснику права из пензијског и инвалидског осигурања које испуњава услов из члана 2. став 2. тачка 2), које Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање доставља Министарству финансија, на дан ступања на снагу овог закона:

(1) име и презиме,

(2) јединствени матични број грађана или лични број,

(3) начин исплате пензија из евиденције корисника пензија;

3) податке о кориснику новчане социјалне помоћи у складу са законом којим се уређује социјална заштита које испуњава услов из члана 2. став 2. тачка 2), које Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања доставља Министарству финансија, на дан ступања на снагу овог закона:

(1) име и презиме,

(2) јединствени матични број грађана,

(3) податак да ли је корисник новчане социјалне помоћи носилац права на новчану социјалну помоћ;

4) податке о лицу у заводу за извршење кривичних санкција које испуњава услов из члана 2. став 2. тачка 2), које Министарство правде – Управа за извршење кривичних санкција, осим корисника пензије, доставља Министарству финансија, на дан ступања на снагу овог закона:

(1) име и презиме,

(2) јединствени матични број грађана,

(3) матични број лица у заводу за извршење кривичних санкција који је додељен приликом ступања лица у завод за извршење кривичних санкција,

(4) депозитни рачун завода за извршење кривичних санкција на који се уплаћује једнократна новчана накнада;

5) податке о лицу које има статус носиоца права у складу са Законом о праву на бесплатне акције и новчану накнаду коју грађани остварују у поступку приватизације које Министарство привреде доставља Министарству финансија, на дан ступања на снагу овог закона:

(1) име и презиме,

(2) јединствени матични број грађана.

Подносиоци пријаве и органи из става 2. овог члана дужни су да достављају тачне и потпуне податке Министарству финансија.

Тачност и потпуност података из става 2. тачка 1) подтач. (1) и (2), тачка 2) подтач. (1) и (2), тачка 3) подтач. (1) и (2), тачка 4) подтач. (1) и (2), тачка 5) подтач. (1) и (2) овог члана Министарство финансија проверава у сарадњи са Министарством унутрашњих послова, а Министарство унутрашњих послова

податке из става 2. тачка 1) подтач. (1) и (2), у случају када су исти тачни и потпуни, доставља Министарству финансија уз податак о имену и презимену.

Министарство финансија у сарадњи са Министарством државне управе и локалне самоуправе проверава тачност и потпуност података из става 4. овог члана, односно да ли су подаци о подносиоцу пријаве или лицу из члана 2. став 3. овог закона уписани у матичну књигу умрлих, у року од пет дана од дана подношења захтева.

Податке из става 4. овог члана Министарство финансија, ради провере тачности и потпуности доставља електронским путем Министарству унутрашњих послова преко Управе за трезор.

Министарство унутрашњих послова проверава, без накнаде, тачност и потпуност података из става 4. овог члана, у року од пет дана од дана подношења захтева за проверу њихове тачности и потпуности.

Министарство финансија податке из става 2. овог члана обрађује у сврху прописану овим законом и чува и штити у складу са законом којим се уређује заштита података о личности.

Члан 8.

Пријава за уплату једнократне новчане накнаде подноси се у периоду од 7. до 21. септембра 2026. године, у складу са овим законом – електронски преко портала Управе за трезор.

Прималац једнократне новчане накнаде, у року из става 1. овог члана врши проверу да ли у евиденцији Министарства привреде има статус носиоца права у складу са Законом о праву на бесплатне акције и новчану накнаду коју грађани остварују у поступку приватизације, електронски преко портала Управе за трезор.

Лицима из члана 2. став 3. овог закона, једнократна новчана накнада уплаћује се без подношења пријаве из става 1. овог члана.

Члан 9.

„Банка Поштанска штедионица” акционарско друштво, Београд дужна је да отвори посебан наменски рачун за исплату једнократне финансијске подршке лицима из члана 2. став 1. тачка 5) овог закона у року од пет дана од дана подношења захтева Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, под условом да та лица немају отворен текући рачун или посебан наменски рачун код „Банка Поштанска штедионица” акционарско друштво, Београд.

„Банка Поштанска штедионица” акционарско друштво, Београд дужна је да отвори посебан наменски рачун за исплату једнократне новчане накнаде лицима из члана 2. став 2. овог закона, кориснику права из пензијског и инвалидског осигурања, носиоцу права на новчану социјалну помоћ и кориснику новчане социјалне помоћи из члана 2. став 3. овог закона у року од пет дана од дана подношења захтева Министарства финансија, под условом да та лица немају отворен текући или посебан наменски рачун код „Банка Поштанска штедионица” акционарско друштво, Београд.

При отварању посебног наменског рачуна из ст. 1. и 2. овог члана не закључује се оквирни уговор којим се уређују услови за отварање, вођење и гашење тог рачуна.

Подаци о посебним наменским рачунима из ст. 1. и 2. овог члана не достављају се у јединствени регистар текућих и других рачуна правних и физичких лица који води Народна банка Србије.

За отварање и вођење посебних наменских рачуна из ст. 1. и 2. овог члана, као и за извршење платних трансакција и пружање других услуга у вези с тим рачунима, „Банка Поштанска штедионица” акционарско друштво, Београд, Управа за трезор и „Пошта Србије” д.о.о. не могу наплатити накнаду нити друге трошкове.

Народна банка Србије не наплаћује Управи за трезор накнаде и друге трошкове за пренос средстава по основу уплате једнократне новчане накнаде у платним системима чији је оператор.

Народна банка Србије неће наплаћивати накнаде и друге трошкове за подизање готовине по основу уплате једнократне новчане накнаде.

„Пошта Србије” д.о.о. не може наплатити од „Банка Поштанска штедионица” акционарско друштво, Београд и Управе за трезор накнаду, провизију или друге трошкове за извршене услуге исплате новчаних средстава у складу са овим законом, без обзира на врсту рачуна са којег се исплата врши.

Након што „Банка Поштанска штедионица” акционарско друштво, Београд у целини исплати износ једнократне финансијске подршке и једнократне новчане накнаде са посебног наменског рачуна или након што лице из члана 2. став 1. тачка 5), односно лице из члана 2. ст. 2. и 3. овог закона на други начин располаже средствима уплаћене једнократне финансијске подршке или једнократне новчане накнаде у целини (нпр. пренос на други рачун), „Банка Поштанска штедионица” акционарско друштво, Београд има право да угаси тај рачун.

„Банка Поштанска штедионица” акционарско друштво, Београд је дужна да угаси посебан наменски рачун из ст. 1. и 2. овог члана по истеку годину дана од дана ступања на снагу овог закона.

Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања је дужно да обавести лице из члана 2. став 1. тачка 5) овог закона да је на његов посебан наменски рачун који се води код „Банка Поштанска штедионица” акционарско друштво, Београд, извршена уплата из члана 3. овог закона.

У случају да се уплата врши на текући рачун, „Банка Поштанска штедионица” акционарско друштво, Београд је дужна да у складу са уговореним начином комуникације са клијентом (нпр. дописом, имејлом, СМС-ом, или у апликацији електронског банкарства) обавести свог клијента, да је на његов текући рачун у банци извршена уплата у складу са овим законом.

Члан 10.

Министарство финансија исплаћује примаоцу једнократне новчане накнаде из члана 2. став 2. овог закона, кориснику права из пензијског и инвалидског осигурања, носиоцу права на новчану социјалну помоћ и кориснику новчане социјалне помоћи из члана 2. став 3. овог закона који испуњавају услове за уплату једнократне новчане накнаде, износ од 6.000,00 динара преносом средстава са посебног наменског рачуна који је отворен за ту намену код Управе за трезор на текући, односно посебни наменски рачун примаоца једнократне новчане накнаде, корисника права из пензијског и инвалидског осигурања и корисника новчане социјалне помоћи који се води код „Банка Поштанска штедионица” акционарско друштво, Београд.

Министарство финансија исплаћује лицу у заводу за извршење кривичних санкција, а које испуњава услове за уплату једнократне новчане накнаде из члана 2. став 3. овог закона, износ од 6.000,00 динара преносом средстава са посебног наменског рачуна који је отворен за ту намену код Управе за трезор на депозитни рачун завода за извршење кривичних санкција у којем се над лицем коме се уплаћује једнократна новчана накнада спроводи мера притвора, казна затвора или друга кривична санкција у складу са законом којим се уређује извршење кривичних санкција.

Рекламацију поводом исплате једнократне новчане накнаде прималац једнократне новчане накнаде из члана 2. ст. 2. и 3. овог закона подноси у складу са овим законом – електронски преко портала Управе за трезор.

Члан 11.

Исплата једнократне финансијске подршке и једнократне новчане накнаде започиње у септембру 2026. године.

Члан 12.

Начин пријаве за добијање једнократне новчане накнаде из члана 6. овог закона, као и начин исплате средстава и подношења рекламација из члана 10. овог закона ближе уређује министар надлежан за послове финансија.

Члан 13.

Једнократна финансијска подршка и једнократна новчана накнада не могу бити предмет извршења у смислу закона којим се уређују извршење и обезбеђење.

Члан 14.

Износ исплаћене једнократне финансијске подршке сматра се коначним.

Члан 15.

Подаци из Привременог регистра бришу се по истеку годину дана од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 16.

За спровођење овог закона у делу који се односи на исплату једнократне финансијске подршке надлежни су Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање, а у делу који се односи на исплату једнократне новчане накнаде, надлежно је Министарство финансија.

Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање дужни су да закључе Протокол о сарадњи и размени података најкасније у року од три дана од дана ступања на снагу овог закона.

Министарство привреде, Министарство финансија и Управа за трезор приступиће закључивању Протокола о сарадњи и размени података у циљу провере из члана 7. став 1. тачка 5) овог закона, најкасније у року од три дана од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 17.

Подзаконски акт из члана 12. овог закона донеће се у року од седам дана од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 18.

Овај закон ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е

I. УСТАВНИ, ОДНОСНО ПРАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Уставни основ за доношење овог закона садржан је у одредбама члана 97. тач. 6. 8. и 10. Устава Републике Србије, према којима Република Србија уређује и обезбеђује, поред осталог, јединствено тржиште, правни положај привредних субјеката, систем обављања појединих привредних и других делатности, банкарски и девизни систем, обезбеђује систем у области социјалног осигурања и других облика социјалне сигурности, друге економске и социјалне односе од општег интереса, као и систем у области социјалне заштите, борачке и инвалидске заштите.

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Током претходног периода дошло је до значајних поремећаја на глобалном и домаћем тржишту енергената и сировина, што је узроковало снажне инфлаторне притиске и ланчани раст цена основних животних намирница, производа и услуга. Овај изненадни скок трошкова живота најтеже погађа социјално осетљиве категорије становништва са фиксним и ниским примањима, али је истовремено умањио реалну куповну моћ свих пунолетних грађана у Републици Србији.

Постојећи законски оквири у областима социјалне заштите, пензијског осигурања, финансијске подршке породици и борачко - инвалидске заштите имају унапред дефинисане, редовне механизме и индексе усклађивања примања. Међутим, ти редовни системи нису пројектовани да реагују тренутно и интервентно на изненадне економске шокове. Због тога је уочена јасна потреба за доношењем посебног законског решења (*lex specialis*) које ће створити *ad hoc* правни и финансијски оквир за адекватно деловање државе кроз истовремено пружање једнократне финансијске подршке одређеним категоријама становништва и једнократне новчане накнаде свим пунолетним грађанима, са изузетком оних грађана који имају статус носиоца права у складу са Законом о праву на бесплатне акције и новчану накнаду коју грађани остварују у поступку приватизације („Службени гласник РС”, бр. 123/07, 30/10, 115/14, 112/15 и 19/25) и који право на новчану накнаду остварују из средстава Акционарског фонда према одредбама тог закона. Са друге стране, препознајући потребу за потпуним обухватом становништва, овај закон експлицитно уводи право на једнократну новчану накнаду за сва она лица која из било ког разлога нису стекла статус носиоца права у смислу прописа о бесплатним акцијама.

С обзиром на то да поменута лица не остварују примања из средстава Акционарског фонда, јавила се јасна правна и социјална празнина која их оставља изван домаћаја постојећих система подршке. Укључивањем ове категорије грађана у обухват овог закона, држава обезбеђује да економску помоћ приме управо они појединци који до сада нису били обухваћени ниједним посебним видом новчаних давања. На овај начин се отклања ризик од неједнаког третмана и гарантује се да ниједан пунолетни грађанин не буде изостављен из овог *ad hoc* система финансијске подршке.

Примарни проблем који се овим законом решава јесте очување животног стандарда грађана и макроекономска стабилност на домаћем тржишту. Доношењем овог закона остварује се директна заштита најугроженијих категорија становништва, подизање куповне моћи свих пунолетних грађана, као и рационализација јавних расхода и фискална одрживост.

У циљу потпуне транспарентности и фискалне контроле, овим законом се успоставља јасна дистинкција у погледу извора финансирања за различите категорије корисника. Финансијска средства за исплату једнократне новчане накнаде свим пунолетним грађанима Републике Србије, који испуњавају услове из овог закона, обезбеђују се директно из буџета Републике Србије, у оквиру позиција планираних за ове намене. Овакав приступ омогућава да се општа мера подршке становништву спроведе ефикасно и централизовано, преко Управе за трезор, без оптерећивања наменских фондова који имају друге законске пројекције.

Са друге стране, за грађане који имају статус носиоца права у складу са Законом о праву на бесплатне акције и новчану накнаду коју грађани остварују у поступку приватизације, предвиђен је специфичан модел реализације. Исплата новчане накнаде за ову категорију лица вршиће се искључиво из средстава Акционарског фонда Републике Србије, у складу са његовим расположивим ликвидним средствима и законским одредбама које уређују његово пословање. На овај начин се постиже потпуна фискална одрживост мере и истовремено растеређује редовни републички буџет, чиме се у пракси спроводи принцип ефикасног управљања јавним расходима.

Имајући у виду наведено, предлага се доношење овог закона.

III. ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

Чланом 1. Предлога закона уређује се предмет закона, односно уређују се услови за исплату једнократне финансијске подршке ради ублажавања последица енергетске кризе и раста трошкова живота појединим категоријама становништва (у даљем тексту: једнократна финансијска подршка), висина, начин и поступак за исплату једнократне финансијске подршке и једнократне новчане накнаде ради ублажавања последица енергетске кризе и раста трошкова живота појединим категоријама становништва (у даљем тексту: једнократна новчана накнада), категорије становништва којима се исплаћују једнократна финансијска подршка и једнократна новчана накнада, сачињавање и вођење Привременог регистра лица којима се исплаћује једнократна новчана накнада, као и друга питања од значаја за остваривање права на ову подршку.

Чланом 2. Предлога закона одређују се категорије становништва које имају право на једнократну финансијску подршку и једнократну новчану накнаду. Право на једнократну финансијску подршку имају следеће категорије становништва: корисници права из пензијског и инвалидског осигурања, корисници новчане социјалне помоћи, корисници дечијег додатка, корисници борачког додатка и борци. Право на једнократну новчану накнаду имају пунолетни држављани Републике Србије, који имају пребивалиште на територији Републике Србије, који немају статус носиоца права у складу са Законом о праву на бесплатне акције и новчану накнаду коју грађани остварују

у поступку приватизације и који се пријаве за ову подршку. Изузетно, корисницима права из пензијског и инвалидског осигурања, корисницима новчане социјалне помоћи и лицима у заводу за извршење кривичних санкција која испуњавају услове из члана 2. став 2. тач. 1)-5) овог закона једнократна новчана накнада исплаћује се без подношења пријаве за исплату једнократне новчане накнаде.

Чланом 3. Предлога закона дефинише се једнократна финансијска подршка и њена висина за поједине категорије становништва. За кориснике пензија износ подршке је диференциран у зависности од висине пензије, док је за остале категорије прописан фиксни износ подршке.

Чланом 4. Предлога закона уређује се правило да ће лице које испуњава критеријуме за остваривање права на једнократну финансијску подршку по више основа, остварити право на једнократну финансијску подршку по оном основу који је за њега повољнији, а уколико лице испуњава критеријуме да се распореди у више категорија за које је износ једнократне финансијске подршке исти, то лице се распоређује у одговарајућу категорију према датом редоследу.

Члан 5. Предлога закона прописује да једнократну финансијску подршку корисницима права из пензијског и инвалидског осигурања исплаћује Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање и начин исплате, док једнократну финансијску подршку корисницима дечијег додатка, корисницима новчане социјалне помоћи, корисницима борачког додатка и борцима исплаћује Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања.

Чланом 6. Предлога закона дефинише се једнократна новчана накнада и њена висина.

Чланом 7. Предлога закона уређује се садржина Привременог регистра које сачињава и води Министарство финансија. Истим чланом се уређује и размена података између различитих органа, у циљу сачињавања Привременог регистра.

Члан 8. Предлога закона уређује време и начин пријаве за уплату једнократне новчане накнаде, као и период у којем се пријава врши. Такође овај члан дефинише да прималац једнократне новчане накнаде, у року из става 1. овог члана врши проверу да ли има статус носиоца права у складу са Законом о праву на бесплатне акције и новчану накнаду коју грађани остварују у поступку приватизације, електронски преко портала Управе за трезор. Трећим ставом овог члана је прописано да се кориснику права из пензијског и инвалидског осигурања, кориснику новчане социјалне помоћи и лицу у заводу за извршење кривичних санкција једнократна новчана накнада уплаћује се без подношења пријаве.

Члан 9. Предлога закона регулише отварање и вођење посебног наменског рачуна у „Банка Поштанска штедионица” акционарско друштво, Београд за уплату једнократне финансијске подршке борцима и примаоцима једнократне новчане накнаде који немају текуће рачуне у тој банци.

Чланом 10. Предлога закона уређује се начин исплате једнократне новчане накнаде и рекламације које грађани могу да изјаве.

Чланом 11. Предлога закона прописује када започиње исплата једнократне финансијске подршке и једнократне новчане накнаде.

Члан 12. Предлога закона прописује да ће министар финансија донети посебан подзаконски акт ради прецизирања начина пријаве за добијање једнократне новчане накнаде као и начина исплате средстава и подношења рекламација.

Чланом 13. Предлога закона је прописано да једнократна финансијска подршка и једнократна новчана накнада не могу бити предмет извршења у смислу закона којим се уређују извршење и обезбеђење.

Члан 14. Предлога закона наводи да се износ исплаћене једнократне финансијске подршке сматра коначним.

Чланом 15. прописано је да се подаци из Привременог регистра бришу по истеку годину дана од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 16. Предлога закона уређује надлежност за спровођење овог закона.

Члан 17. Предлога закона прописује да ће се подзаконски акт из члана 12. овог закона донети у року од седам дана од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 18. уређује да овај закон ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

IV. ПРОЦЕНА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ПОТРЕБНИХ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

Средства за спровођење овог закона обезбеђена су у буџету Републике Србије.

V. АНАЛИЗА ЕФЕКТА ПРОПИСА

Чланом 37. Закона о планском систему Републике Србије („Службени гласник РС”, број 30/18) прописано је да је надлежни предлагач који је орган државне управе дужан да, у оквиру предлога документа јавне политике који доставља Влади на усвајање, достави налазе спроведене анализе ефеката документа јавне политике, као и мишљење органа државне управе надлежног за координацију јавних политика о потпуности и квалитету спроведене анализе ефеката, у роковима утврђеним Пословником Владе.

Чланом 41. став 3. да се на органе државне управе сходно примењује члан 37. тог закона у погледу контроле спровођења анализе ефеката прописа пре њиховог усвајања од стране Владе, за све законе и друге прописе којима се битно мења начин остваривања права, обавеза и правних интереса физичких и правних лица.

1. Сагледавање постојећег стања.

1) Приказати постојеће стање у предметној области у складу са важећим правним оквиром.

Да ли се у предметној области примењује пропис или предметна област није била уређена прописом? Приказати постигнути учинак примене важећег прописа, и проценити да ли је постигнути учинак примене важећег прописа у складу са циљем који је одређен кад је пропис донет, тј. приказати која одступања су примећена од циљне вредности показатеља учинка. Приказати да ли се решења важећег прописа примењују у потпуности и у складу са роковима прописаним у важећем пропису. Приказати доступне информације и вредности других показатеља који се прате у области уколико предметна област није уређена прописом.

Током претходног периода дошло је до значајних поремећаја на глобалном и домаћем тржишту енергената и сировина, што је узроковало снажне инфлаторне притиске и ланчани раст цена основних животних намирница, производа и услуга. Овај изненадни скок трошкова живота најтеже погађа социјално осетљиве категорије становништва са фиксним и ниским примањима, али је истовремено умањио реалну куповну моћ свих пунолетних грађана у Републици Србији.

Европа је током 2022. године била суочена са израженом енергетском кризом, праћеном рекордним растом цена електричне енергије и природног гаса, што је непосредно утицало на раст трошкова живота. Према подацима Еуростата, годишња инфлација у Европској унији достигла је 9,2%, док су цене становања и енергената порасле за 18%, а цене хране за 11,9%. Иако су се цене енергената током 2023. године делимично стабилизовале, оне су остале знатно изнад нивоа пре кризе, што указује на дугорочне економске последице енергетских поремећаја.

Република Србија је, као и већина европских држава, током 2022. и 2023. године била изложена последицама глобалне енергетске кризе и израженом расту трошкова живота. Према подацима Републичког завода за статистику, просечна годишња инфлација износила је 11,9% у 2022. години и 12,1% у 2023. години, док су најзначајнија поскупљења забележена у категоријама хране, становања и енергената. Наведене околности указују на значајан раст животних трошкова становништва и повећане трошкове реализације инвестиционих и инфраструктурних пројеката.

2) Да ли је уочен проблем у области и на коју циљну групу се односи? Представити узроке и последице проблема?

На основу приказа постојећег стања описати проблем који је потребно решити и оценити опасност и размере проблема. Одредити циљне групе на које проблем директно или индиректно утиче (нпр. привредни субјекти у одређеној делатности, угрожене друштвене групе, органе, односно организације који врше јавна овлашћења, итд.) и описати тај утицај. Одредити узроке настанка проблема и његове последице.

Грађани Републике Србије су се у претходном периоду суочили са значајним растом трошкова живота, који је пре свега последица глобалне енергетске кризе, поремећаја на међународним тржиштима енергената и сировина, као и повећане инфлације. Наведене околности довеле су до раста цена електричне енергије, природног гаса и других енергената, што се посредно одразило и на повећање цена хране, превоза, комуналних услуга и других добара и услуга од значаја за свакодневни живот грађана.

2. Утврђивање циља.

1) Који циљ је потребно постићи?

Циљ треба да буде дефинисан према жељеним ефектима које је потребно постићи у предметној области у односу на циљну групу или на животну средину, имајући у виду уочени проблем који је потребно решити, као и узроке и последице тог проблема или промену коју је потребно постићи. Циљ треба да буде прецизан, мерљив, друштвено прихватљив, остварив и временски одређен (тј. да садржи рок за постизање).

Циљ доношења овог закона је да се створи *ad hoc* правни и финансијски оквир за адекватно деловање државе кроз истовремено пружање једнократне финансијске подршке одређеним категоријама становништва и једнократне новчане накнаде свим пунолетним грађанима, са изузетком оних грађана који имају статус носиоца права у складу са Законом о праву на бесплатне акције и новчану накнаду коју грађани остварују у поступку приватизације („Службени гласник РС”, бр.123/07, 30/10, 115/14, 112/15 и 19/25) и који право на новчану накнаду остварују из средстава Акционарског фонда према одредбама тог закона. Са друге стране, препознајући потребу за потпуним обухватом становништва, овај закон експлицитно уводи право на једнократну новчану накнаду за сва она лица која из било ког разлога нису стекла статус носиоца права у смислу прописа о бесплатним акцијама.

3) На основу ког показатеља учинка се утврђује да ли је дошло до постизања циља?

Одредити мерљив показатељ учинка на основу ког се прати степен постизања циља и његову почетну и циљну вредност. Уколико није могуће одредити квантитативни показатељ учинка, потребно је навести разлоге због којих то није могуће и одредити квалитативни показатељ учинка.

Поуздани мерљив показатељ учинка биће број грађана којима је исплаћена једнократна новчана подршка, као и број грађана који се пријаве за исплату једнократне новчане накнаде. Како у оквиру категорија становништва

које су овим прописом одређене као примаоци подршке, односно накнаде има разлика у смањењу куповне моћи и животног стандарда, није унапред могуће квантитативно одредити у којој ће тачно мери предложени пропис исплаћена средства ублажити последице енергетске кризе за сваког обухваћеног грађанина.

4) Дефинисати извор провере и рокове за прикупљање података за праћење примене прописа.

На који начин, из којих извора провере и у којим роковима ће се прикупљати подаци на основу којих ће се пратити примена прописа (достизање циљне вредности показатеља, потпуност примене решења прописа у складу са планираним роковима, итд.)? Која организациона јединица у оквиру органа ће бити задужена за праћење примене прописа?

Податке о лицима која ће примити једнократну финансијску подршку припремају Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање, који врше исплату те новчане помоћи.

За исплату једнократне новчане накнаде, Министарство финансија, сачињава и води Привремени регистар. Ради сачињавања Привременог регистра, Министарству финансија податке о кориснику пензије доставља Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање, податке о примаоцу новчане социјалне помоћи доставља Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, податке о лицу у заводу за извршење кривичних санкција, осим корисника пензије, доставља Министарство правде – Управа за извршење кривичних санкција, у складу са Законом, док податке о лицу које има статус носиоца права у складу са Законом о праву на бесплатне акције и новчану накнаду коју грађани остварују у поступку приватизације доставља Министарство привреде. Такође, Привремени регистар ће садржати и податке о пунолетним држављанима Републике Србије који се пријаве за добијање једнократне новчане накнаде, које податке Министарство финансија проверава са Министарством унутрашњих послова и Министарством државне управе и локалне самоуправе.

3. Идентификовање опција.

3) Које су кључне промене које се прописом предлажу ради постизања циља?

Описати предложена решења прописа којима се мењају права и обавезе физичких и правних лица, начин њиховог остваривања, као надлежности и начин вршења надлежности од стране органа јавне управе (нпр. измена услова за излазак на тржиште, измена права и обавеза и/или измена критеријума за остваривање права или испуњење обавеза за грађане и/или привреду, увођење или измена регистра, измена надлежности, формирање нове надлежне институције/укидање или спајање постојећих институција, итд.).

Законом се уређују се услови, висина, начин и поступак за исплату једнократне финансијске подршке и једнократне новчане накнаде, категорије становништва којима се исплаћују једнократна финансијска подршка и једнократна новчана накнада, сачињавање и вођење Привременог регистра лица којима се исплаћује једнократна новчана накнада, као и друга питања од значаја за остваривање права на ову подршку.

Право на једнократну финансијску подршку имају следеће категорије становништва: корисници права из пензијског и инвалидског осигурања, корисници новчане социјалне помоћи, корисници дечијег додатка, корисници борачког додатка и борци. Право на једнократну новчану накнаду имају пунолетни држављани Републике Србије, који имају пребивалиште на територији Републике Србије, који немају статус носиоца права у складу са Законом о праву на бесплатне акције и новчану накнаду коју грађани остварују у поступку приватизације и који се пријаве за добијање једнократне новчане накнаде, с тим да се једнократна новчана накнада исплаћује без пријаве корисницима права из пензијског и инвалидског осигурања, корисницима новчане социјалне помоћи и лицима у заводу за извршење кривичних санкција, уколико испуњавају услове из члана 2. став 2. тач. 1)-4) закона.

Корисницима права из пензијског и инвалидског осигурања финансијска подршка исплаћује се у износу од 35.000,00 динара, за лица чија висина пензије за август 2026. године износи до 31.092,11 динара, 27.500,00 динара, за лица чија висина пензије за август 2026. године износи од 31.092,12 до 56.851,00 динара, 20.000,00 динара, за лица чија висина пензије за август 2026. године износи више од 56.851,00 динара.

Финансијска подршка за кориснике дечијег додатка износи 25.000,00 динара по детету, док за кориснике новчане социјалне помоћи и кориснике борачког додатка износи 25.000,00 динара, а за борце 10.000,00 динара.

Висина једнократне новчане накнаде износи 6.000,00 динара.

5. Анализа ефеката на друштво.

4) На који начин предложена решења прописа утичу на доступност, квалитет и цене роба и услуга од значаја за животни стандард становништва?

Описати предложена решења прописа којима се директно или индиректно утичу на доступност, квалитет и цене роба и услуга од значаја за животни стандард становништва (као што су храна, пијаћа вода, становање, енергија итд.). Одредити производе и услуге и описати утицај.

За исплату финансијске подршке изабране су најугроженије категорије становништва попут корисника права из пензијског и инвалидског осигурања, корисника новчане социјалне помоћи, корисника дечијег додатка, корисника борачког додатка и бораца, док се исплатом једнократне новчане накнаде обезбеђује општа мера подршке становништву, с тим да грађани који имају статус носиоца права у складу са Законом о праву на бесплатне акције и

новчану накнаду коју грађани остварују у поступку приватизације, остварују право на исплата новчане накнаде искључиво из средстава Акционарског фонда Републике Србије, у складу са његовим расположивим ликвидним средствима и законским одредбама које уређују ово пословање. На овај начин се постиже потпуна фискална одрживост мере и истовремено растеређује редовни републички буџет, чиме се у пракси спроводи принцип ефикасног управљања јавним расходима.

7. Анализа управљачких ефеката.

1) Које активности је потребно спровести и у којим роковима како би се омогућила примена прописа? Која организациона јединица унутар органа, односно организације који врше јавна овлашћења, је одговорна за спровођење ових активности?

Потребно је прецизно навести конкретне регулаторне (доношење подзаконских и општих аката, усклађивање других прописа са прописом који се предлаже) и нерегулаторне активности (информативно едукативне кампање, обуке запослених за примену нових прописа, техничко технолошке и организационе промене, итд.) које је потребно предузети како би се омогућила примена прописа, као и рок за њихово спровођење. Навести орган, односно организацију која врши јавна овлашћења и унутрашњу организациону јединицу која је одговорна за спровођење активности. Навести на који начин ће се успоставити међуинституционална сарадња између органа, односно организације који врше јавна овлашћења надлежних за примену прописа.

За спровођење овог закона у делу који се односи на исплату финансијске подршке надлежни су Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање, а у делу који се односи на исплату једнократне новчане накнаде, надлежно је Министарство финансија.

Начин пријаве за добијање једнократне новчане накнаде, начин исплате једнократне новчане накнаде и подношења рекламација уредиће се правилником који доноси министар финансија.

Пријава за уплату једнократне новчане накнаде подноси се у периоду од 07. септембра до 21. септембра 2026. године.

Са исплатом обе подршке започиње се у септембру 2026. године.

„Банка Поштанска штедионица” акционарско друштво, Београд је дужна да отвори посебан наменски рачун за исплату финансијске подршке борцима и једнократне новчане накнаде свим примаоцима једнократне новчане накнаде који немају отворен текући рачун код те банке, у року од 5 дана од дана подношења захтева надлежног министарства.

2) Одредити капацитете органа, односно организације који врше јавна овлашћења који је потребно ангажовати за примену прописа. Да ли су капацитети довољни за примену прописа?

Одредити организациону целину у оквиру органа, односно организације који врше јавна овлашћења која ће вршити надлежности дефинисане прописом. Приказати људске и материјалне (опрема, простор, софтвер, итд.) капацитете које је потребно да ова организациона целина ангажује. Проценити постојеће и навести да ли је потребно обезбедити додатне капацитете и начин на који ће се ти капацитети обезбедити.

Надлежни органи, институције и банка наведена у пропису имају капацитете да спроведу мере подршке по овом закону.

8. Анализа финансијских ефеката.

1) Колико износе јавни расходи примене прописа и из којих извора финансирања ће се обезбедити средства?

Описати предложена решења прописа која директно или индиректно утичу на повећање јавних расхода. Навести процењен износ трошкова које ће сносити органи, односно организације који врше јавна овлашћења за примену прописа. Навести изворе финансирања из којих ће се обезбеђивати потребна средства (буџет Републике Србије, задуживање, донаторска средства, буџет аутономне покрајине, буџет јединице локалне самоуправе, буџет јавне установе, итд.) и износе који ће се обезбедити из сваког извора финансирања.

Средства за исплату финансијске подршке и једнократне новчане накнаде се обезбеђују у буџету Републике Србије.

9. Анализа ризика.

1) Навести кључне ризике за примену прописа. Које мере ће бити предузете како би се смањила вероватноћа настанка ризичних догађаја, односно умањили њихови ефекти које мере ће бити предузете уколико се ризик оствари?

Одредити ризик за примену прописа (нпр. подршка циљних група и заинтересованих страна, неадекватни рокови за спровођење активности које претходе примени прописа, широка дискрециона овлашћења и неуједначеност у приступу примени прописа, непостојање довољних капацитета за примену, итд.) који може имати значајне последице на примену прописа. Приказати последице на примену прописа уколико се ризични догађај оствари. Описати мере које ће бити предузете како би се смањила вероватноћа ризичног догађаја или меру која ће бити предузета уколико се ризик оствари, а све у циљу успешне примене прописа.

Не постоји ризик да предложени пропис не буде спроведен, с обзиром на то да ће бити коришћени опробани административни капацитети органа и организација Републике Србије.

VI. РАЗЛОЗИ ЗА СТУПАЊЕ ЗАКОНА НА СНАГУ ПРЕ ОСМОГ ДАНА ОД ДАНА ОБЈАВЉИВАЊА У „СЛУЖБЕНОМ ГЛАСНИКУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ”

Предлаже се да овај закон ступи на снагу наредног дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије” из разлога што за то постоје нарочито оправдани разлози у складу са чланом 196. став 4. Устава Републике Србије, а који се огледају у томе да је неопходно спречити штетне последице значајних поремећаја на глобалном и домаћем тржишту енергената и сировина, што је узроковало снажне инфлаторне притиске и ланчани раст цена основних животних намирница, производа и услуга, а у тежњи да се очува животни стандард грађана и макроекономска стабилност на домаћем тржишту.

VII. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА ПО ХИТНОМ ПОСТУПКУ

Доношење овог закона по хитном поступку предлаже се у складу са чланом 167. Пословника Народне скупштине („Службени гласник РС”, бр. 20/12 – пречишћен текст) којим је прописано да се закон може донети по хитном поступку ако се њиме уређују питања и односи који су настали услед непредвиђених околности, а недоношење закона по хитном поступку могло би да проузрокује штетне последице по живот и здравље људи, безбедност земље или рад органа и организација, као и ако је то потребно ради испуњавања међународних обавеза и усклађивања прописа са европским законодавством.

Разлози за доношење закона по хитном поступку произлазе из чињенице да су неочекивани тржишни поремећаји, нагли раст трошкова живота и актуелна енергетска криза довели до непредвиђеног финансијског притиска на буџет најугроженијих категорија грађана, али су истовремено умањили реалну куповну моћ свих пунолетних грађана у Републици Србији. Како се овакав развој догађаја није могао предвидети у редовном поступку усвајања и планирања јавних политика, усвајање овог закона по хитном поступку представља једини начин за благовремено отклањање штетних последица.

Недоношење овог закона по хитном поступку проузроковало би непоправљиве штетне последице по материјални положај, егзистенцију и животни стандард грађана. Уважавање редовне законодавне процедуре условило би одлагање исплате новчаних средстава, чиме би се у потпуности неутралисали ефекти и сврха планиране интервенције државе.

Из наведених разлога неопходно је да овај закон буде донет по хитном поступку, како би се одмах започело са исплатом новчаних средстава.

ИЗЈАВЕ О УСКЛАЂЕНОСТИ ПРОПИСА СА ПРОПИСИМА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

1. Орган државне управе, односно други овлашћени предлагач прописа –
Влада

Обрађивач - Министарство финансија

2. Назив прописа

ПРЕДЛОГ ЗАКОНА О УБЛАЖАВАЊУ ПОСЛЕДИЦА ЕНЕРГЕТСКЕ КРИЗЕ И
РАСТА ТРОШКОВА ЖИВОТА ПОЈЕДИНИМ КАТЕГОРИЈАМА СТАНОВНИШТВА
КРОЗ ЈЕДНОКРАТНУ ФИНАНСИЈСКУ ПОДРШКУ И ЈЕДНОКРАТНУ НОВЧАНУ
НАКНАДУ

DRAFT LAW ON ALLEVIATING THE CONSEQUENCES OF THE ENERGY CRISIS
AND RISING COSTS OF LIVING FOR CERTAIN CATEGORIES THROUGH ONE-
TIME FINANCIAL SUPPORT AND ONE-TIME MONETARY COMPENSATION

**3. Усклађеност прописа с одредбама Споразума о стабилизацији и
придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица,
са једне стране, и Републике Србије са друге стране („Службени гласник
РС”, број 83/08) (у даљем тексту: Споразум):**

а) Одредба Споразума која се односе на нормативну садржину прописа

/

**б) Прелазни рок за усклађивање законодавства према одредбама
Споразума**

/

**в) Оцена испуњености обавезе које произлазе из наведене одредбе
Споразума**

/

**г) Разлози за делимично испуњавање, односно неиспуњавање обавеза
које произлазе из наведене одредбе Споразума**

/

**д) Веза са Националним програмом за усвајање правних тековина
Европске уније**

Не постоји веза са Националним програмом за усвајање правних тековина
Европске уније.

4. Усклађеност прописа са прописима Европске уније:

**а) Навођење одредби примарних извора права Европске уније и оцене
усклађености са њима.**

/

**б) Навођење секундарних извора права Европске уније и оцене
усклађености са њима**

/

в) Навођење осталих извора права Европске уније и усклађеност са њима

/

г) Разлози за делимичну усклађеност, односно неусклађеност

/

**д) Рок у којем је предвиђено постизање потпуне усклађености прописа са
прописима Европске уније**

/

5. Уколико не постоје одговарајуће надлежности Европске уније у материји коју регулише пропис, и/или не постоје одговарајући секундарни извори права Европске уније са којима је потребно обезбедити усклађеност, потребно је образложити ту чињеницу. У овом случају, није потребно попуњавати Табелу усклађености прописа. Табелу усклађености није потребно попуњавати и уколико се домаћим прописом не врши пренос одредби секундарног извора права Европске уније већ се искључиво врши примена или спровођење неког захтева који произилази из одредбе секундарног извора права (нпр. Предлогом одлуке о изради стратешке процене утицаја биће спроведена обавеза из члана 4. Директиве 2001/42/ЕЗ, али се не врши и пренос те одредбе директиве).

/

6. Да ли су претходно наведени извори права Европске уније преведени на српски језик?

/

7. Да ли је пропис преведен на неки службени језик Европске уније?

Не.

8. Сарадња са Европском унијом и учешће консултаната у изради прописа и њихово мишљење о усклађености.

/